

การประเมินความรู้และทักษะของบรรณารักษ์สำหรับให้บริการสนับสนุนวิจัย :
กรณีศึกษาโครงการ Research Buddy ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร

An evaluation of knowledge and skill of librarians for Research Support
Services : A Case study of Research Buddy Project in Naresuan
University Library

ศศิธร ทิณะมาศ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร sasithornt@nu.ac.th

บทคัดย่อ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร จัดให้มีบริการสนับสนุนวิจัยสำหรับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ และนักวิจัยในสถาบัน ซึ่งต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากรที่รองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต จึงต้องมีการพัฒนาสมรรถนะของบรรณารักษ์โดยจัดทำเป็นโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี ภายใต้โครงการ “บรรณารักษ์ผู้ช่วยนักวิจัย หรือ Research Buddy” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความรู้และทักษะการให้บริการสนับสนุนวิจัยแก่บรรณารักษ์ที่เข้าร่วมโครงการ วิธีการดำเนินงานใช้แนวคิดการปรับปรุงกระบวนการด้วยวงจร PDCA และจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะแก่บรรณารักษ์สำหรับการปฏิบัติงาน ประชากรที่ศึกษาเป็นบรรณารักษ์จากงานต่างๆในห้องสมุด จำนวน 7 คน เนื้อหาในการอบรม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวารสารวิชาการ มาตรฐานของผลงานวิชาการและดัชนีชี้วัดคุณภาพ (Metric) แหล่งเผยแพร่ผลงานทั้งในระดับชาติและนานาชาติ รวมถึงการใช้โปรแกรม Endnote ผลการศึกษาจากการประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรมทั้งสองระยะ พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ตามโครงการ โดยได้คะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป ส่วนผลการวัดความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรมพบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการจัดอบรม โดยมีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.50 จากระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ

คำสำคัญ: ความรู้และทักษะของบรรณารักษ์, บริการสนับสนุนวิจัย, Research Buddy

ABSTRACT

Naresuan University Library provides research support services for graduate studies. Teachers and researchers in the institute require personnel with knowledge and expertise. However there is a limitation of the number of librarians to support for the future changes. Hence, the development of librarian's competencies is required by conducting a project according to the

annual action plan under the scheme " Librarian, Research Assistant or Research Buddy". Its objective is to evaluate knowledge and skills in research support services for librarians participated in the project. Implementation method used is based on the concept of process improvement with the PDCA cycle and organizing training activities in order to educate and train librarians for applying their operations. The population of the studies are 7 librarians in various departments of the library. The content of the training covers knowledge about academic journals, standards of academic papers and quality indicators (Metric), national and international publications sources, including using Endnote Program. The study results from the assessment of knowledge before and after the both training found that most of librarians passed the standard criteria set by the project with scores more than 70 percent. The results of measuring the satisfaction of the project participants. It was also found that the participants were satisfied with training sessions which has the average more than 3.50 from 5-levels rating scales.

Keyword: Knowledge and skill of librarians, Research Support Services, Research Buddy

บทนำ

บริการช่วยการค้นคว้าและสนับสนุนวิจัย เป็นบริการหนึ่งที่จัดให้สำหรับนิสิตและคณาจารย์ รวมถึงนักวิจัยในมหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยบริการต่างๆที่ช่วยเหลือนักวิจัยในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการทำวิจัย เช่น แหล่งตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน ข้อมูลมาตรฐานชีวิตคุณภาพของวารสาร ข้อมูลของนักวิจัย อาทิ จำนวนผลงาน จำนวนการอ้างอิงที่ใช้สำหรับการประเมินคุณภาพของหลักสูตรหรือสาขาวิชา และเครื่องมือช่วยในการเขียนงานวิจัย เช่น โปรแกรม Endnote รวมถึงบริการสารสนเทศอื่นๆ ที่จัดเฉพาะสำหรับนักวิจัย ซึ่งบริการเหล่านี้ต้องอาศัยศักยภาพ ความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ และการฝึกทักษะด้านต่างๆ ให้สามารถบริการผู้ใช้และสนองความต้องการได้มากขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากรผู้ให้บริการที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดแนวคิดในการจัดอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะให้แก่บรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงานในส่วนงานอื่น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานแทนกันหรือสามารถหมุนเวียนงานในอนาคตได้ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของห้องสมุดให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ฝ่ายบริการสารสนเทศ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงได้ดำเนินโครงการบรรณารักษ์ผู้ช่วยนักวิจัย "Research Buddy" โดยบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของห้องสมุดในปีงบประมาณ 2564 เป้าหมายสำคัญคือเพื่อปรับปรุงการให้บริการสนับสนุนวิจัยให้มีประสิทธิภาพ สามารถช่วยเหลืออาจารย์และนักวิจัย ในฐานะผู้ช่วยนักวิจัยในระดับหนึ่งได้ อีกทั้งยังเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ภารกิจของห้องสมุด และเสริมสร้างภาพลักษณ์ของห้องสมุดให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ อยู่ในระยะแรกเริ่มของโครงการ จากทั้งหมด 4 ระยะ โดยระยะต่อไปจะดำเนินงานในปีงบประมาณ 2565

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเรื่องการให้บริการสนับสนุนการวิจัยของ พรชนิตว์ ลีนาราช (2555) ผลการวิจัยได้รูปแบบบริการสนับสนุนการวิจัยของห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยไทย ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบมาตรฐาน 5 องค์ประกอบคือ 1) บริการอ้างอิงและสารสนเทศ 2) บริการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศสำหรับนักวิจัย 3) บริการสนับสนุนการสื่อสารทางวิชาการของนักวิจัย 4) บริการให้การอบรม ให้ความรู้หรือสอน

สำหรับนักวิจัย และ 5) บริการสนับสนุนการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการของนักวิจัย ซึ่งในองค์ประกอบที่ 5 บริการสนับสนุนการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ คำนวณน้ำหนักความสำคัญที่มากที่สุดคือ บริการข้อมูลการอ้างอิงผลงานทางวิชาการของนักวิจัยและนิสิตบัณฑิตศึกษา และความสำคัญรองลงมา คือบริการแนะนำการใช้ฐานข้อมูลที่เป็นแหล่งตรวจสอบการอ้างอิงผลงานวิชาการ ซึ่งบริการเหล่านี้ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวรได้จัดไว้ภายใต้บริการสนับสนุนการวิจัย โดยผู้ใช้สามารถส่งคำขอมายังห้องสมุดได้ผ่านระบบออนไลน์ ประกอบด้วย บริการ Journal Impact Factor ที่ให้บริการค้นข้อมูลค่า Impact Factor ทั้งระดับชาติและนานาชาติ พร้อมค่า Quartile ของวารสารจากฐานข้อมูล SCOPUS และ ISI Web of Science และบริการวิเคราะห์การอ้างอิง หรือ Citation Analysis ที่ให้บริการข้อมูลจำนวนการอ้างอิงผลงานในฐานข้อมูลทั้งระดับชาติและนานาชาติ

นอกจากนี้จากงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องสมรรถนะของนักวิชาชีพสารสนเทศในการปฏิบัติงานบริการสนับสนุนการวิจัยในห้องสมุดของทิพวรรณ สุขขวย (2558) ซึ่งศึกษาความคิดเห็นของนักวิจัย นักวิชาชีพสารสนเทศ และผู้บริหารห้องสมุดพบว่า สมรรถนะใน 5 ด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญ สองอันดับแรกที่มีความสำคัญสูงสุดคือสมรรถนะด้านทรัพยากรสารสนเทศทางการวิจัย และสมรรถนะด้านบริการสารสนเทศทางการวิจัย ซึ่งความรู้ดังกล่าว ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเลือกแหล่งทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการวิจัย นอกจากนี้งานวิจัยของพันพันธ์ พิภคศิริ (2555) ที่ศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีต่อบรรณารักษ์ พบว่าความรู้ที่ผู้บริหารคาดหวังจากบรรณารักษ์มากที่สุดคือ ความรู้เรื่องการสืบค้นสารสนเทศ และความต้องการสารสนเทศที่ตรงกับที่นักวิจัยต้องการมากที่สุด ซึ่งความรู้ทั้งด้านแหล่งทรัพยากรสารสนเทศทางการวิจัยและทักษะการสืบค้นสารสนเทศ ผู้ดำเนินโครงการได้กำหนดไว้ในเนื้อหาของกรอบด้วย

สำหรับวิธีการถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะความเชี่ยวชาญให้กับบุคลากรในองค์กรต่างๆ ในปัจจุบันนี้มีวิธีการหลายแบบ ซึ่งวิธีการสอนงานหลักที่นิยมใช้กันอยู่ในองค์กรมี 2 วิธีคือ การโค้ช (Coaching) และระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) วิธีการโค้ช เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ฝึกสอนงานและผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องใช้ทักษะการฝึกสอนงานที่ตึงศักยภาพและประสิทธิภาพจากผู้ปฏิบัติงานมาใช้ให้ได้มากที่สุด แต่วิธีการสอนงานแบบระบบพี่เลี้ยง เป็นการสอนงานโดยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความสามารถให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นการบอกวิธีปฏิบัติงานที่เหมาะสม ตลอดจนขั้นตอนและแนวทางแก้ปัญหา เป็นระบบที่นิยมใช้มากในระบบราชการปัจจุบัน และทำได้ง่ายต่อผู้ฝึกสอน (สุรยุทธ กอบกิจพานิชผล, 2562) ดังนั้น สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยนเรศวร จึงได้นำวิธีการฝึกสอนงานแบบระบบพี่เลี้ยงมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับโครงการอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะของบรรณารักษ์สำหรับบริการสนับสนุนวิจัยในห้องสมุด โดยใช้บุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานประจำที่มีประสบการณ์ เป็นวิทยากรอบรมสอนงานให้กับบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการ

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินความรู้ และทักษะของบรรณารักษ์สำหรับการให้บริการสนับสนุนวิจัยของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้ ใช้แนวคิดการบริหารโครงการ และการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการด้วยวงจร PDCA หรือ Deming Cycle ของ W. Edwards Deming (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2558)

1. Plan (P) คือ การวางแผน โดยการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในด้านความต้องการและความ เป็นไปได้ และวางแผนเตรียมการ

1.1 ประชุมหารือในกลุ่มบรรณารักษ์ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ จากนั้นจึงดำเนินการขออนุมัติ ในหลักการจากผู้บริหาร และนำโครงการเข้าสู่แผนปฏิบัติการประจำปี 2564

1.2 คณะทำงานประกอบด้วย บรรณารักษ์ฝ่ายบริการสารสนเทศ 2 คน ฝ่ายพัฒนาและ วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ 5 คน แยกเป็นงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ 1 คน และงานวิเคราะห์ทรัพยากร สารสนเทศ 4 คน รวมทั้งผู้ดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นบรรณารักษ์พี่เลี้ยงที่ปฏิบัติงานให้บริการสนับสนุนวิจัยโดยตรง จำนวน 1 คน รวมทั้งโครงการ 8 คน

1.3 ร่วมมือกันวางแผนดำเนินงานในระยะยาว 2 ปีต่อเนื่อง กำหนดให้ระยะแรกใน ปีงบประมาณ 2564 เป็นการฝึกอบรมบรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการปรับปรุงระบบการให้บริการสนับสนุน วิจัยให้มีประสิทธิภาพสำหรับการทำงานให้มากขึ้น ส่วนระยะถัดไปสำหรับปีงบประมาณ 2565 จะเริ่มดำเนินการ ปฏิบัติงานจริงในการให้บริการช่วยเหลือนักวิจัย อาทิ การช่วยเหลือการค้นหาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามกระบวนการ ทำวิจัย การรวบรวมข้อมูลที่นักวิจัยต้องการ เช่น จำนวนการอ้างอิงผลงาน ข้อมูลแหล่งตีพิมพ์ผลงานวิชาการสำหรับ นักวิจัย และบริการเชิงรุกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2. Do (D) คือ การปฏิบัติตามแผน โดยดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานประจำปีของห้องสมุด ซึ่ง การศึกษาครั้งนี้เป็นการดำเนินงานระยะที่ 1 และระยะที่ 2 จากทั้งหมด 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 จัดอบรมทักษะด้านความรู้เรื่อง Metric มาตรฐานผลงานวิชาการที่ตีพิมพ์ใน ระดับชาติและนานาชาติแก่บรรณารักษ์ที่ร่วมโครงการ โดยจัดอบรมในวันที่ 9 ตุลาคม 2563

ระยะที่ 2 จัดอบรมการใช้โปรแกรม Endnote สำหรับจัดการสารสนเทศและการให้บริการ แก่บรรณารักษ์ที่เข้าร่วมโครงการ โดยจัดอบรมในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2563

ระยะที่ 3 รวบรวมแฟ้มข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลนักวิจัย ฐานข้อมูลลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ สนับสนุนวิจัย และฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญของสถาบัน

ระยะที่ 4 จัดบริการพิเศษเฉพาะให้กับนักวิจัยตามกลุ่มสาขา สำรวจข้อมูลผู้ใช้บริการ รวมถึง จัดทำสื่อและเนื้อหาสำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ

สำหรับระยะที่ 3 และระยะที่ 4 ทางสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2565

3. Check (C) คือการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินโครงการของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย นเรศวร โดยใช้แนวปฏิบัติของงานนโยบายและแผนจากมหาวิทยาลัย มีการติดตามการดำเนินงานเป็นรายไตรมาส ซึ่งวิธีการประเมินผลใช้ดัชนีชี้วัดทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ พร้อมกับระบุความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยตามพันธกิจ 5 ด้าน ซึ่งโครงการนี้สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยในด้านการวิจัย ส่วนวิธีการ วัดผลโครงการ ใช้การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ สำหรับการดำเนินงานระยะที่ 1 ได้เพิ่มเติม การวัดผลคะแนนจากการอบรมให้ความรู้และทักษะของบรรณารักษ์ทั้งก่อนและหลังการอบรม ซึ่งข้อคำถามต่างๆ ประมวลผลมาจากความรู้และสารสนเทศที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้บริการสนับสนุนวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ 1) ความรู้เกี่ยวกับวารสารวิชาการและดัชนีชี้วัดคุณภาพ และ 2) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเผยแพร่และเครื่องมือช่วยค้น แหล่งเผยแพร่ผลงานตีพิมพ์ ส่วนสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวัดความ

พึงพอใจผู้เข้าร่วมอบรม ใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

4. Act (A) คือ การนำผลประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากการดำเนินงานครั้งนี้เป็นระยะแรกของโครงการ จึงดำเนินการแล้วเสร็จในบางส่วน ยังไม่ได้ผลสรุปครบถ้วนตามเป้าหมายของโครงการทุกระยะ อย่างไรก็ตาม บรรณารักษ์ที่เข้าร่วมโครงการ สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้ทันที ทั้งการให้บริการในช่วงเวลาทำการ และช่วงปฏิบัติงานล่วงเวลา

ผลการดำเนินการ สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

ผลการดำเนินงานของกิจกรรมการอบรมให้ความรู้และทักษะของบรรณารักษ์ที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งระยะที่ 1 และระยะที่ 2 สามารถแสดงรายละเอียดของดัชนีชี้วัดและผลลัพธ์ที่ได้กำหนดไว้ในโครงการตามแผนปฏิบัติงานของห้องสมุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กิจกรรมและดัชนีชี้วัดการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการของสำนักหอสมุด

กิจกรรม	วัตถุประสงค์กิจกรรม	ดัชนีชี้วัด (KPI)	ผลลัพธ์ (Outcome)
1. ฝึกอบรมความรู้เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานผลงานวิชาการที่ตีพิมพ์ในระดับชาติและนานาชาติ (Metric) แก่บรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงาน	เพื่อให้บรรณารักษ์ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้และพัฒนาทักษะในด้าน การให้บริการข้อมูลแก่นักวิจัยมากขึ้น	1. จำนวนผู้เข้าอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของผู้เข้าร่วมโครงการ 2. ประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.50	บุคลากรผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้และพัฒนาทักษะสำหรับการให้บริการมากขึ้น
2. ฝึกอบรมการใช้โปรแกรม Endnote สำหรับจัดการสารสนเทศ และการให้บริการแก่บรรณารักษ์ผู้ร่วมโครงการ	เพื่อให้บรรณารักษ์ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถใช้โปรแกรม Endnote ในการปฏิบัติงานได้	1. จำนวนผู้เข้าอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของผู้เข้าร่วมโครงการ 2. ประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.50	บุคลากรผู้เข้าร่วมโครงการได้รับการพัฒนาทักษะทำให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานมากขึ้น

ดัชนีชี้วัดของกิจกรรมทั้ง 2 ครั้ง ใช้ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเชิงปริมาณวัดจากจำนวนผู้เข้าร่วมอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของผู้เข้าร่วมโครงการ ส่วนดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ ใช้คะแนนประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.50

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการของสำนักหอสมุด

1.1 สรุปผลการประเมินกิจกรรมตามดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ วัดจากจำนวนผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสองครั้ง โดยต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่าผู้เข้าอบรม จำนวนครบถ้วนตามเป้าหมายของโครงการทั้ง 2 ระยะ คือ ทั้งหมด 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100

1.2 สรุปผลการประเมินตามดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ จากคะแนนความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการอบรม ระยะที่ 1 เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสาร (Journal Metrics) และการสืบค้นแหล่งตีพิมพ์บทความวารสารระดับชาติและนานาชาติ และการอบรมระยะที่ 2 เรื่องการใช้โปรแกรม Endnote สำหรับจัดการสารสนเทศและการให้บริการ มีดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมความรู้เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสารฯ และการอบรมเรื่องการใช้โปรแกรม Endnoteฯ

รายการ	ผลประเมินการอบรม	
	\bar{X} (N=7)	ระดับ
1. การประชาสัมพันธ์และลงทะเบียนกิจกรรม	3.83	มาก
2. การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร	4.83	มากที่สุด
3. การถ่ายทอดของวิทยากร	4.83	มากที่สุด
4. วิทยากรสามารถอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนและตรงประเด็น	4.83	มากที่สุด
5. วิทยากรใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย	4.83	มากที่สุด
6. การตอบคำถามของวิทยากร	4.83	มากที่สุด
7. สื่อการสอนของวิทยากร	4.83	มากที่สุด
8. ประโยชน์ที่ท่านได้รับ	4.67	มากที่สุด
9. ห้องประชุม อุปกรณ์สื่อโสต และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.67	มากที่สุด
10. อาหารว่างและเครื่องดื่ม	4.83	มากที่สุด
รวม	4.70	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของบรรณารักษ์ผู้เข้าอบรมทั้งสองครั้ง พบว่าผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.70 และเมื่อพิจารณารายข้อ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีเพียงบางข้อที่ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และลงทะเบียนกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.83

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมทั้งสองระยะ สรุปได้ว่า การดำเนินโครงการบรรลุเป้าหมายตามดัชนีชี้วัด โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรม มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.70 สูงกว่าคะแนนเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดคือ 3.50

2. สรุปผลการประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรมให้ความรู้แก่บรรณารักษ์ที่เข้าร่วมโครงการ

2.1 ผลคะแนนทดสอบก่อนการอบรมความรู้เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสาร (Journal Metrics) และการสืบค้นแหล่งตีพิมพ์บทความวารสารในระดับชาติและนานาชาติ จากคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับวารสารวิชาการและดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสาร และความรู้เกี่ยวกับแหล่งเผยแพร่และเครื่องมือช่วยค้นแหล่งเผยแพร่ผลงานตีพิมพ์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงคะแนนเฉลี่ยก่อนการอบรม (Pre-test) ความรู้เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสารฯ ของบรรณารักษ์ จำแนกตามงาน

เนื้อหาคำถาม	คะแนน (ร้อยละ)	สังกัดงาน (ร้อยละ)		
		บริการ (N=2)	พัฒนา (N=1)	วิเคราะห์ (N=4)
1. ความรู้เกี่ยวกับวารสารและดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสาร	60	20	50	40
2. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเผยแพร่และเครื่องมือช่วยค้นแหล่งเผยแพร่ผลงานตีพิมพ์	40	35	30	40
คะแนนเฉลี่ยรวม	100	55	80	80

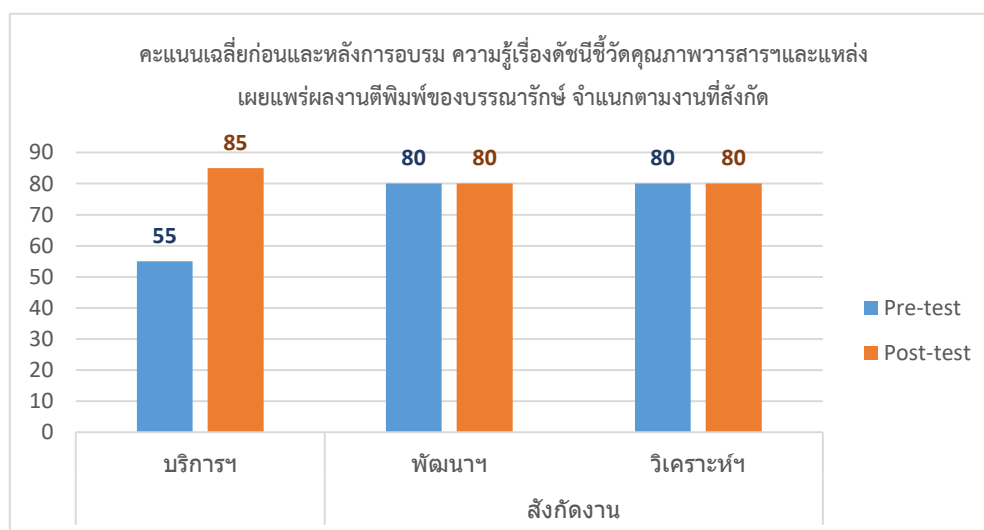
จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อจำแนกตามงานที่สังกัด พบว่าบรรณารักษ์งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ มีคะแนนทดสอบสูงที่สุดในคำถามเรื่องความรู้เกี่ยวกับวารสารวิชาการและดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสาร คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนข้อคำถามเรื่องความรู้เกี่ยวกับแหล่งเผยแพร่และเครื่องมือช่วยค้นแหล่งเผยแพร่ผลงานตีพิมพ์ บรรณารักษ์งานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ได้รับคะแนนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 40 แต่เมื่อสรุปคะแนนเฉลี่ยรวม ทั้งงานพัฒนาทรัพยากรและงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ได้รับคะแนนเท่ากัน คือร้อยละ 80 ขณะที่คะแนนที่ได้รับจากบรรณารักษ์งานบริการสารสนเทศมีค่าน้อยกว่า อาจเนื่องมาจากจำนวนบรรณารักษ์มีน้อยกว่า แต่ทั้งนี้ค่าคะแนนที่ได้รับรายกลุ่มนั้น ไม่แตกต่างกันมากนัก

2.2 ผลคะแนนทดสอบหลังการอบรมความรู้เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสาร (Journal Metrics) และการสืบค้นแหล่งตีพิมพ์บทความวารสารในระดับชาติและนานาชาติ

ตารางที่ 4 แสดงคะแนนเฉลี่ยหลังการอบรม (Post-test) ความรู้เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสารฯ ของ
บรรณารักษ์ จำแนกตามงาน

เนื้อหาคำถาม	คะแนน (ร้อยละ)	สังกัดงาน (ร้อยละ)		
		บริการ (N=2)	พัฒนา (N=1)	วิเคราะห์ (N=4)
1. ความรู้เกี่ยวกับวารสารและดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสาร	60	50	40	45
2. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเผยแพร่และเครื่องมือช่วยค้นแหล่ง เผยแพร่ผลงานตีพิมพ์	40	35	40	35
คะแนนเฉลี่ยรวม	100	85	80	80

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังการอบรม เมื่อจำแนกตามงานที่สังกัด พบว่า บรรณารักษ์งานบริการสารสนเทศ มีคะแนนทดสอบสูงสุดในคำถามเรื่องความรู้เกี่ยวกับวารสารวิชาการและดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสาร คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนข้อคำถามเรื่องความรู้เกี่ยวกับแหล่งเผยแพร่และเครื่องมือช่วยค้นแหล่งเผยแพร่ผลงานตีพิมพ์ บรรณารักษ์งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ได้รับคะแนนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 40 เมื่อสรุปคะแนนเฉลี่ยรวม พบว่างานบริการสารสนเทศ ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือร้อยละ 85 ส่วนบรรณารักษ์งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ และบรรณารักษ์งานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 80

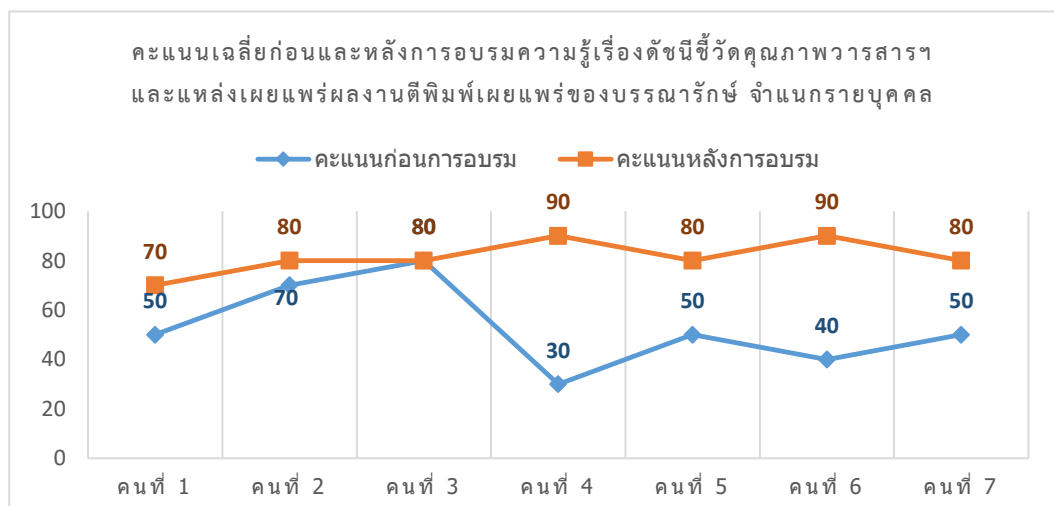
ภาพที่ 1 แสดงคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการอบรมความรู้เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสารและแหล่งเผยแพร่ผลงานตีพิมพ์ฯ จำแนกตามงานที่สังกัด

2.3 สรุปผลคะแนนประเมินความรู้เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสาร เปรียบเทียบก่อนและหลังการอบรม จำแนกรายบุคคล

ตารางที่ 5 แสดงคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการอบรมความรู้เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสารฯ ของบรรณารักษ์
จำแนกรายบุคคล

ผู้ตอบ แบบทดสอบ	คะแนนก่อนการอบรม		คะแนนเต็ม 100 %	คะแนนหลังการอบรม		คะแนนเต็ม 100 %
	วารสารและ ดัชนีชี้วัด คุณภาพ	แหล่งและ เครื่องมือ ช่วยค้น		วารสารและ ดัชนีชี้วัด คุณภาพ	แหล่งและ เครื่องมือ ช่วยค้น	
	60 %	40%		60%	40%	
คนที่ 1	40	10	50	40	30	70
คนที่ 2	30	40	70	50	30	80
คนที่ 3	50	30	80	40	40	80
คนที่ 4	10	20	30	60	30	90
คนที่ 5	30	20	50	40	40	80
คนที่ 6	10	30	40	50	40	90
คนที่ 7	30	20	50	40	40	80

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม เมื่อ
จำแนกรายบุคคล พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ได้รับคะแนนทดสอบหลังการอบรม เพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อน
การอบรม มีเพียงบางรายที่คะแนนลดลงในบางหัวข้อ แต่เมื่อพิจารณาคะแนนที่ได้หลังการอบรม พบว่า บรรณารักษ์
ทั้งหมดที่เข้ารับการอบรม ได้รับคะแนนทดสอบไม่น้อยกว่ามาตรฐานที่กำหนด คือร้อยละ 70 โดยคะแนนเฉลี่ยหลัง
การอบรมของผู้เข้าร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 81.43

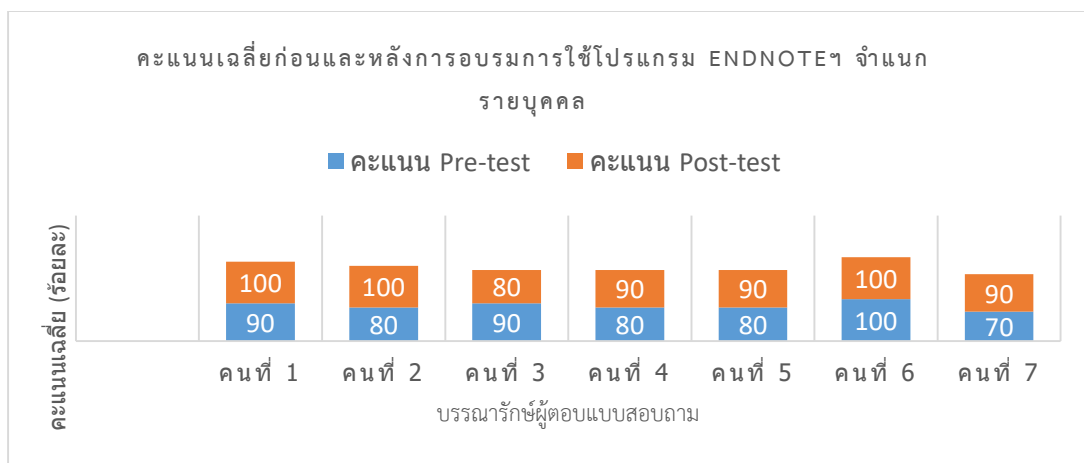
ภาพที่ 2 แสดงคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการอบรมความรู้เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสารและแหล่งเผยแพร่ผลงาน
ตีพิมพ์ฯ จำแนกรายบุคคล

2.4 สรุปผลคะแนนประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรมการใช้โปรแกรม Endnote สำหรับ
การจัดการสารสนเทศและให้บริการ จำแนกรายบุคคล

ตารางที่ 6 แสดงคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการอบรมการใช้โปรแกรม Endnote^๓ จำแนกรายบุคคล

ผู้ตอบ แบบทดสอบ	คะแนนก่อนการอบรม		คะแนน เต็ม	คะแนนหลังการอบรม		คะแนน เต็ม
	การเขียนอ้างอิง	การใช้ Endnote		การเขียนอ้างอิง	การใช้ Endnote	
	40 %	60%	40 %	60%		
คนที่ 1	40	50	90	40	60	100
คนที่ 2	30	50	80	40	60	100
คนที่ 3	40	50	90	40	40	80
คนที่ 4	40	40	80	40	50	90
คนที่ 5	40	40	80	30	60	90
คนที่ 6	40	60	100	40	60	100
คนที่ 7	30	40	70	30	60	90

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม พบว่า
บรรณารักษ์ทั้งหมด ได้คะแนนทั้งก่อนและหลังการอบรมเกินร้อยละ 50 และได้คะแนนหลังการอบรมไม่ต่ำกว่า
ร้อยละ 70 ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้ มีบรรณารักษ์จำนวน 3 รายที่ได้คะแนนทดสอบหลังการอบรม
ถึงร้อยละ 100 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการอบรมของผู้เข้าร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 92.86

ภาพที่ 3 แสดงคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการอบรมการใช้โปรแกรม Endnote^๓ จำแนกรายบุคคล

สรุปผลประเมินความรู้ที่ได้จากการอบรมตามดัชนีชี้วัดของกิจกรรม พบว่าผู้เข้าร่วมอบรมทั้ง
เรื่องดัชนีชี้วัดคุณภาพวารสาร (Journal Metrics) และการสืบค้นแหล่งตีพิมพ์ รวมถึงความรู้เรื่องการใช้โปรแกรม

Endnote สำหรับการจัดการสารสนเทศและให้บริการ โดยได้ผลคะแนนประเมินความรู้ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่ระบุไว้ร้อยละ 70 และได้ผลประเมินความพึงพอใจไม่น้อยกว่า 3.50 ตามเป้าหมายของโครงการ

ข้อเสนอแนะ และการนำไปใช้ประโยชน์

1. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาในระยะแรกของโครงการ เน้นการให้ความรู้และฝึกทักษะเบื้องต้นก่อนลงมือปฏิบัติจริง จึงอาจยังไม่ได้ผลการดำเนินงานจากภาคปฏิบัติ ซึ่งอาจต้องทำการศึกษาต่อเนื่องในปีงบประมาณถัดไป และควรมีการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการโดยตรงจากนิสิตบัณฑิตศึกษา อาจารย์และนักวิจัยในมหาวิทยาลัย เพื่อจะได้ทราบถึงประสิทธิผลของโครงการที่แสดงถึงประโยชน์ที่ผู้ใช้บริการได้รับอย่างแท้จริง

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบรรณารักษ์ กรณีศึกษาจากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร อาจนำไปปรับใช้กับสถาบันอื่นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมขององค์กรในการถ่ายทอดความรู้ของแต่ละแห่ง

รายการอ้างอิง

- ทิพวรรณ สุขรวย. (2558). *สมรรถนะของนักวิชาชีพอีสารสนเทศในการปฏิบัติงานบริการสนับสนุนวิจัยในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พันพันธ์ ปิลกศิริ (2555). *ความคาดหวังของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่อสมรรถนะเฉพาะตำแหน่งของบรรณารักษ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พรชนิตร์ ลีนาราช. (2555). *รูปแบบการจัดบริการสนับสนุนการวิจัยสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (27 มีนาคม 2558). *Operations, บทความสำหรับบุคคลทั่วไป, องค์กรความรู้*. สืบค้น 28 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.ftpi.or.th/2015/2125>
- สุรยุทธ กอบกิจพานิชผล. (2562). การโค้ช (Coaching) และระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ในภาครัฐ. ใน *มุมมองมมคิด 12: ทูมมีกรอบมสำหรับผู้มีศักยภาพสูงด้านการบริหารจัดการภาครัฐและภาวะผู้นำ*. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.